บทที่ 3

ระเบียบวิธีในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

<u>การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย</u>

สถาบันการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่อาจใช้วิธีสุ่มตัวอย่างในการคัดเลือกสถาบันการศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากความไม่สะดวกในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เช่น ค่าใช้จ่าย เวลา กำลังคน และความร่วมมือจากสถาบันที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และประการที่สำคัญคือ การติดตามวัดทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ต่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิม (ชุดที่ 1 วัดทัศนคติก่อนการเลือกตั้ง ชุดที่ 2 วัดพฤติกรรมซึ่งต้องทำหลังการเลือกตั้ง) ผู้วิจัยจึงได้เลือกสถาบันการศึกษา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบจงใจ (purposive sampling)

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จำนวน 200 คน ในการเลือกกลุ่มประชากรแบบจงใจเฉพาะคณะรัฐศาสตร์นั้น ก็เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล และความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถาม 2 ชุด ต่อนิสิตกลุ่มประชากรกลุ่มเดิม และนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จำนวน 200 คน การสุ่มตัวอย่างนี้ไม่ได้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์

กลุ่มตัวอย่างข้างต้นสามารถจำแนกออกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างได้ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถาบันการศึกษา เพศ คณะวิชา อายุ สถานภาพทาง เศรษฐกิจ ศาสนา

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
สถาบันการศึกษา		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	200	50.0
ธุรกิจบัณฑิตย์	200	50.0
เพศ		
ชาย	197	49.3
หญิง	203	50.7
คณะวิชา		
รัฐศาสตร์	200	50.0
นิติศาสตร์	48	12.0
บัญชี	64	16.0
บริหารธุรกิจ	88	22.0
อายุ		
20 ปี	89	22.2
21 ปี	148	37.0
22 ปี	90	22.5
23 ปี	35	8.7
24 ปี	21	5.2
25 ปีขึ้นไป	17	4.4
สถานภาพทาง เศรษฐกิจ		
ต่ำ	84	21.0
ปานกลาง	140	35.0
สูง	176	44.0

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	386	96.5
คริสต์	10	2.5
อิสลาม	2	0.5
อื่น ๆ	2	0.5
รวม	400	100.0

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง ลักษณะของคำถามเป็นคำถามปิด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นส่วนที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งนักศึกษาจะต้องตอบให้ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเอง คำถามในส่วนนี้ประกอบด้วย

1. สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2. เพศ ประกอบด้วย เพศชายและเพศหญิง

3. คณะวิชา ประกอบด้วย คณะรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะบัญชี และคณะบริหารธุรกิจ

4. อายุ แบ่งตามอายุจริง เศษของเดือนตัดทิ้ง

5. ฐานะทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากรายได้ของครอบครัวของนักศึกษาเป็นตัวชี้ในการแบ่งฐานะทางเศรษฐกิจ โดยจำแนกดังนี้

ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

5,001-10,000 บาทต่อเดือน ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

10,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

ตอนที่ 2 เป็นการวัดทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางการเมืองและบุคคลที่มีบทบาททางการเมือง โดยจำแนกเป็น ทัศนคติที่มีต่อสถาบันการเลือกตั้ง, ทัศนคติที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และทัศนคติที่มีต่อรัฐบาล

ตอนที่ 3 เป็นการวัดความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิหรือไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับเหตุผลของการไปหรือไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529

คำถามในแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2 นั้นเป็นคำถามเชิงประเมินค่าแบบไลเคิร์ท (Likert scale) ซึ่งมีข้อความให้เลือกตอบ 5 ข้อ แต่ละข้อมีเกณฑ์กำหนดคะแนนดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การกำหนดคะแนนในแบบสอบถาม

ข้อเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างมาก	5	1
เห็นด้วย	4	2
เฉย ๆ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างมาก	1	5

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้ว ได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจดูเนื้อหาและถ้อยคำ เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วได้นำไป เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน หลังจาก เก็บข้อมูลแล้วได้นำแบบสอบถามไปทดสอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่าอำนาจจำแนก เพื่อ เลือกเฟ้นคำถามที่มีข้อความที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการวิ เคราะห์ต่อไป

คำถามในแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2 นั้น จะต้อง เป็นคำถามที่สามารถแยกแยะผู้ตอบได้ ดังนั้น ในส่วนนี้จะใช้การคำนวณอำนาจจำแนก(discrimination power) ซึ่งมีชื่อย่อว่า DP โดยการนำคำตอบจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจสอบและให้คะแนนแล้วรวมคะแนนของแต่ละคน นำมา เรียงคะแนนจากคะแนนสูงสุดถึงคะแนนต่ำสุด จากนั้นแบ่งคะแนน เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ได้คะแนนสูงจำนวนร้อยละ 25 ของผู้ตอบทั้งหมดให้ เป็นกลุ่มสูง (H) กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำจำนวนร้อยละ 25 ของผู้ตอบทั้งหมดให้ เป็นกลุ่มต่ำ (L) ส่วนที่ เหลือคัดออกแล้วนำกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมาหาค่า เฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) และความแปรปรวน (variance, S^2) ของแต่ละข้อความ แล้วนำมาคำนวณหาค่า ตามสูตร[1]

$$t = \frac{\bar{X}H - XL}{\sqrt{\frac{S^2H}{nH} + \frac{S^2L}{nL}}}$$

เมื่อ $\bar{X}H$, $\bar{X}L$ = ค่า เฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

S^2H, SL = ค่าแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

nH , nL = จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

t = ค่าอำนาจจำแนกในทางสังคมศาสตร์นิยมตั้งระดับนัยสำคัญ (p) $\leqslant$ 0.05

---

[1] บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุง เทพมหานคร : มปท., 2523), หน้า 201.

ดังนั้น ค่า t ที่ได้จะต้องมีค่า[2] มากกว่า 1.96 และน้อยกว่า -1.96(t 0.5, dfα = 1.96)

หลังจากนั้นได้ตัดคำถามข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 1.96 และมากกว่า -1.96 ทิ้งไปไม่นำมาประมวลผล (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกของคำถามแล้วผู้วิจัยจะนำมาประมวลข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (alpha) ตามสูตรดังนี้[3]

$$r\ \alpha = \frac{K}{K-1}\left(1 - \frac{\sum S^2 i}{S^2 t}\right)$$

เมื่อ $S^2 i$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

$S^2 t$ คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

K คือ จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าที่คำนวณได้ = 0.9129 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือสูงมาก

<u>การรวบรวมข้อมูล</u>

การรวบรวมข้อมูลได้ทำก่อนมีการเลือกตั้ง 1 สัปดาห์ คือช่วงวันที่ 20-26 กรกฎาคม 2529 โดยนำแบบสอบถามชุดที่ 1 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่ประชากรมีความตื่นตัวให้ความสนใจข่าวคราวในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งเป็นอย่างยิ่ง และเป็นช่วงที่ถือว่าสามารถวัดความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้ดีที่สุด เพราะความตั้งใจนั้นยังไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 ได้นำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลังการเลือกตั้ง 1 สัปดาห์

---

[2] ชูศรี วงศ์รัตนะ, <u>เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย</u> (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2527), หน้า 176-183.

[3] สุภาพ วาดเขียน, <u>เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์ : ลักษณะที่ดี ชนิด และวิธีหาคุณภาพ</u> (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 51.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ดำเนินไปตามกรอบทฤษฎีและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในการวิจัย กล่าวคือ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์ทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยได้นำอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มาอธิบายทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยจำแนกตามตัวแปรสถานภาพเศรษฐกิจสังคม ซึ่งได้แก่ สถาบันการศึกษา สาขาวิชา เพศ และฐานะเศรษฐกิจ หลังจากนั้น จะได้ทำการตรวจสอบหาสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าว (ดังเสนอในบทที่ 4)

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยตามแนวทฤษฎีที่ได้นำเสนอในบทที่ 2 ในส่วนนี้จะได้นำเอา ความตั้งใจที่จะไปลงคะแนนเสียงและทัศนคติทางการเมืองมาตรวจสอบหาสหสัมพันธ์กับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยในการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 (ดังเสนอในบทที่ 5)

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนการลงคะแนนเสียงของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยจะได้นำเอาเหตุผลในการไปหรือไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมาวิเคราะห์แบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยและนำเอาปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม, ทัศนคติทางการเมืองและความตั้งใจมาตรวจสอบหาสหสัมพันธ์กับแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยตามกรอบทฤษฎีที่เสนอไว้ในบทที่ 2 นอกจากนี้จะได้วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เพื่อสรุปแบบแผนพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา (ดังเสนอในบทที่ 6)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ได้นำเอาเทคนิคทางสถิติมาใช้ในการวิจัย

ดังต่อไปนี้

1. ร้อยละ (percentage) เพื่อใช้เปรียบเทียบร้อยละของข้อมูล และดูการกระจายของตัวแปรในแต่ละหมวดหมู่ของตัวแปร

2. ค่าเฉลี่ย (mean, $\bar{X}$) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับความสูงต่ำของคะแนนโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.001 - 5.000 จัดว่า มีทัศนคติที่ดี

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.010 - 4.000 จัดว่า มีทัศนคติค่อนข้างดี

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.000 - 3.009 จัดว่า มีทัศนคติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.000 - 2.999 จัดว่า มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดี

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.000 - 1.999 จัดว่า มีทัศนคติที่ไม่ดี

3. สถิติแบบไคสแควร์ (Chi-Square Technique) เป็นการทดสอบความเป็นอิสระ (Test of Independence) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Test of Statistical Significence) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ (p) $\leqslant$ 0.05

4. สถิติแบบ t-test ใช้หาความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยพิจารณาความแตกต่างจากตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ (p) $\leqslant$ 0.05